

ნაირა მამუკელაშვილი
ნინო როსტომაშვილი
ელზა გარაყანიძე

მუსიკა

III კლასი

მასწავლებლის სარეკომენდაციო წიგნი

გამომცემლობა „პეგასი“

გრიფინიჭებულია საქართველოს განათლებისა და
მეცნიერების სამინისტროს მიერ 2018 წელს

მუსიკა

III კლასის
მასწავლებლის სარეკომენდაციო წიგნი

ავტორი ნაირა მამუკელაშვილი
 ნინო როსტომაშვილი
 ელზა გარაყანიძე

რედაქტორი ნათელა თუხარელი
დიზაინერ-
დამკაბადონებელი თინათინ არევაძე

გამომცემლობა „პეგასი“
მის: ქ. თბილისი, ე. მაღალაშვილის ქ. №5
ტელ: 568 105 467; 597 029 031
ელ.ფოსტა: bookpefasus@gmail.com
www.pegasus.ge

© გამომცემლობა „პეგასი“, 2018

© ნაირა მამუკელაშვილი, ნინო როსტომაშვილი, ელზა გარაყანიძე, 2018
გამოცემის წელი და რიგითობა 2018 წელი

ISBN 978-9941-9146-3-8

სარჩევი

მასწავლებლის სარეკომენდაციო წიგნი.....	5
ზოგადი ინფორმაცია სახელმძღვანელოს შესახებ.....	5
შესავალი.....	7
ინფორმაცია მოსწავლის წიგნის შესახებ.....	19
მასწავლებლის წიგნის პრაქტიკული ნაწილი	20
I თავი - გარე სამყარო მუსიკაში.....	20
თემა: ქალაქის/სოფლის ხმები.....	20
I პარაგრაფი. ჩემი დღე და ხმები ჩემ გარშემო, გაკვეთილები 1- 11.....	20
გაკვეთილი 1-2. დილა.....	20
გაკვეთილი 3-4.სკოლისაკენ	22
გაკვეთილი 5-7.სკოლაში	24
გაკვეთილი 8-11. სკოლის შემდეგ	26
თემა: ქალაქის და სოფლის ხმები.....	29
II პარაგრაფი. ხმები ქალაქად.....	29
გაკვეთილები 12 - 27	29
გაკვეთილები 12-14. ქალაქის ქუჩებში.....	30
გაკვეთილები 15-17. გზაჯვარედინზე	32
გაკვეთილები 18-20. ტაძართან	34
გაკვეთილები 21 -26. ფეხით და ავტომობილით.....	36
გაკვეთილი 27. შემაჯამებელი. მუშაობა ჯგუფებში	41
III პარაგრაფი. ხმები სოფლად.....	42
გაკვეთილები 28-33.....	42
გაკვეთილები 28-29. სოფლის ეზოში.....	43
გაკვეთილები 30-31. „მურა და მარი“	44
გაკვეთილები 32-33. „ეზოს ფრინველთა ანსამბლი“	45
თემა: მუსიკალური გასეირნება ქალაქსა და სოფელში.....	46
IV პარაგრაფი. გასეირნება ქალაქში, გაკვეთილები 34 -50	46
გაკვეთილები 34-36. მეტროში	47
გაკვეთილები 37-39. პარკში.....	49
გაკვეთილი 39. პარკში	50
გაკვეთილები 40 - 42. ქალაქის ქუჩებსა და მთავარ მოედანზე	51
გაკვეთილი 43. გასეირნება პარიზში.....	53
გაკვეთილები 44-45. ზოოპარკში.....	54
გაკვეთილი 46-48.მუზეუმში	55
გაკვეთილები 49-50. „ თბილისობაზე“.....	57
V პარაგრაფი. მუსიკალური გასეირნება სოფლად.....	58
გაკვეთილები 51-56.....	58
გაკვეთილები 51-52. გასეირნება ბაღჩაში	58
გაკვეთილები 53-54. გასეირნება ბუნების ნიაღში	59
გაკვეთილები 55-56. ექსკურსიაზე, შემაჯამებელი გაკვეთილები.....	60
II თავი - მუსიკა და ჩვენი ყოფა	
თემა: ჩემი ცხოვრების ერთი დღე.....	63
VI პარაგრაფი. დაუწინყარი დღეები, გაკვეთილები 57-62.....	63
გაკვეთილები 57-59.ელენეს დაბადების დღე.....	63
გაკვეთილები 60-61. ლაზარე კონცერტზე.....	67
გაკვეთილი 62-63. „ლამარის გზაზე“	67
შემაჯამებელი გაკვეთილი 62	67
III თავი - ეთნოგრაფია მუსიკაში. თემა: სხვადასხვა	
ხალხის გართობის ფორმები და მუსიკა	
VII პარაგრაფი. გართობის ფორმები საქართველოსა და უცხოეთის ქვეყნებში,	
გაკვეთილები 64-66.....	69

გაკვეთილები 64-65. გართობის ფორმები საქართველოში	69
გაკვეთილი 64. ბერიკაობა და ყეენობა	69
გაკვეთილი 65. ქართული ხალხური სიმღერები და ცეკვები - „ცანგალა და გოგონა“	69
გაკვეთილი 66. გართობის ფორმები უცხოეთის ქვეყნებში	70
გაკვეთილი 67. შემაჯამებელი	70
სასიმღერო რეპერტუარი	72
მუსიკალური ტერმინების ლექსიკონი	73
აუდიო/ვიდეომასალის ჩამონათვალი	75
სანოტო დანართი	79
LMMS პროგრამით სარგებლობის ინსტრუქცია	98

მუსიკა მესამე კლასი

მასწავლებლის სარეკომენდაციო ნიგნი

ზოგადი ინფორმაცია სახელმძღვანელოს შესახებ

მუსიკის III კლასის მასწავლებლის სარეკომენდაციო ნიგნი აგებულია ესგ-ზე დაყრდნობით მუსიკის სტანდარტით გათვალისწინებულ თემატიკაზე. ნიგნი მოიცავს სამ თავს: I თავი. გარე სამყარო მუსიკაში; II თავი. მუსიკა და ჩვენი ყოფა. III თავი. ეთნოგრაფია მუსიკაში. თავები დაყოფილია პარაგრაფებად, პარაგრაფები – გაკვეთილებად.

თავების მიხედვით განხილულია ოთხი სასწავლო თემა: ქალაქის/სოფლის ხმები; მუსიკალური გასეირნება ქალაქში/სოფელში; ჩემი ცხოვრების ერთი დღე; სხვადასხვა ხალხის გართობის ფორმები და მუსიკა.

I თავის I თემა - „ქალაქის/სოფლის ხმები“ მოიცავს სამ პარაგრაფს:

I პარაგრაფი - ჩემი დღე და ხმები ჩემ გარშემო, შედგება 11 გაკვეთილისაგან (გაკვეთილები 1-11);

II პარაგრაფი. ხმები ქალაქად, მოიცავს 16 გაკვეთილს (გაკვეთილები 12-27). აქედან გაკვეთილი 27 შემაჯამებელია.

III პარაგრაფი. ხმები სოფლად, წარმოდგენილია 6 გაკვეთილით (გაკვეთილები 28-33).

I თემის ორი პარაგრაფი, 27 გაკვეთილი სახელმძღვანელოს მიხედვით დამუშავდება პირველ სემესტრში (პირველი სემესტრის 27-ე გაკვეთილის მომდევნო სამი გაკვეთილი გათვალისწინებულია, როგორც თავისუფალი გაკვეთილები).

I თავის I თემის მესამე პარაგრაფი – ხმები სოფლად, დამუშავდება მეორე სემესტრის დასაწყისში.

I თავის II თემა – „მუსიკალური გასეირნება ქალაქსა და სოფელში“ – წარმოდგენილია 2 პარაგრაფით:

IV პარაგრაფი. გასეირნება ქალაქში, შედგება 17 გაკვეთილისაგან (გაკვეთილები 34-50).

V პარაგრაფი. მუსიკალური გასეირნება სოფლად, წარმოდგენილია 6 გაკვეთილით (გაკვეთილები 51-56), აქედან გაკვეთილები 55-56 შემაჯამებელია.

II თავის თემა – ჩემი ცხოვრების ერთი დღე – წარმოდგენილია VI პარაგრაფით: „დაუვიწყარი დღეები“. პარაგრაფი მოიცავს 7 გაკვეთილს (გაკვეთილები 57-63). აქედან გაკვეთილი 63 შემაჯამებელია.

III თავის – ეთნოგრაფია მუსიკაში – თემა: სხვადასხვა ხალხის გართობის ფორმები და მუსიკა წარმოდგენილია VII პარაგრაფით და მოიცავს 4 გაკვეთილს (გაკვეთილები 64-67), აქედან გაკვეთილი 67 შემაჯამებელია.

სახელმძღვანელოს მიხედვით მეორე სემესტრში გათვალისწინებულია 5 თავისუფალი გაკვეთილი.

მუსიკის მესამე კლასის მასწავლებლის ნიგნში გაკვეთილები წარმოდგენილია აქტივობების სახით, თითოეულ გაკვეთილში ძირითადად მოცემულია 3 აქტივობა. ყოველი აქტივობისთვის განსაზღვრულია ნუთების რაოდენობა. ნუთების ხანგრძლიობა პირობითია და სარეკომენდაციო ხასიათი აქვს.

ავტორთა ჯგუფმა გაითვალისწინა რა ის უდიდესი პოზიტიური ცვლილებები, რაც განხორციელდა მუსიკის სტანდარტთან მიმართებაში, აგრეთვე სიახლეები, რომლებიც ახასიათებს მუსიკის სტანდარტს, მასწავლებელთა მუშაობის გააძვირების მიზნით, გადანყვეტილება მიიღო მასწავლებლის ნიგნში შეეტანა მოსწავლის ნიგნის მოცემული თითოეული გაკვეთილის სცენარი. ამდენად, მუსიკის მესამე კლასის მასწავლებლის ნიგნი აგებულია შემდეგ თემატიკაზე:

I თავი - გარე სამყარო მუსიკაში

თემა 1: ქალაქის და სოფლის ხმები

I პარაგრაფი. ჩემი დღე და ხმები ჩემ გარშემო,

გაკვეთილები 1- 11

გაკვეთილები 1-2. დილა

გაკვეთილები 3-4. სკოლისაკენ

გაკვეთილები 5-7. სკოლაში

გაკვეთილები 8-11. სკოლის შემდეგ
 II პარაგრაფი. ხმები ქალაქად, გაკვეთილები 12-27
 გაკვეთილები 12-14. ქალაქის ქუჩებში
 გაკვეთილი 15-17. გზაჯვარედინზე
 გაკვეთილები 18-20. ტაძართან
 გაკვეთილები 21-26. ფეხით და ავტომობილით
 გაკვეთილი 27. შემაჯამებელი, მუშაობა ჯგუფებში
 III პარაგრაფი. ხმები სოფლად, გაკვეთილები 28-33
 გაკვეთილები 28-29. სოფლის ეზოში
 გაკვეთილები 30-31. „მურა და მარი“
 გაკვეთილები 32-33. „ეზოს ფრინველთა ანსამბლი“
 თემა 2: მუსიკალური გასეირნება ქალაქსა და სოფელში
 IV პარაგრაფი. გასეირნება ქალაქში, გაკვეთილები 34-50
 გაკვეთილები 34-36. მეტროში
 გაკვეთილები 37-39. პარკში
 გაკვეთილები 40-42. ქალაქის ქუჩებსა და მთავარ მოედანზე
 გაკვეთილი 43. გასეირნება პარიზში
 გაკვეთილები 44-45. ზოოპარკში
 გაკვეთილები 46-48. მუზეუმში
 გაკვეთილები 49-50. თბილისობაზე
 V პარაგრაფი. მუსიკალური გასეირნება სოფლად, გაკვეთილები 50-56
 გაკვეთილები 51-52. გასეირნება ბაღჩაში
 გაკვეთილები 53-54. გასეირნება ბუნების ნიაღში
 გაკვეთილი 55-56. ექსკურსიაზე შემაჯამებელი გაკვეთილები.
 II თავი – მუსიკა და ჩვენი ყოფა
 თემა: ჩემი ცხოვრების ერთი დღე
 VI პარაგრაფი. „დაუფინყარი დღეები“
 გაკვეთილები 57-59. ელენეს დაბადების დღე
 გაკვეთილები 60-61. ლაზარე კონცერტზე
 „ლაშარის გზაზე“
 გაკვეთილები 62-63. შემაჯამებელი
 III თავი – ეთნოგრაფია მუსიკაში
 თემა: სხვადასხვა ხალხის გართობის ფორმები და მუსიკა
 VII პარაგრაფი. გართობის ფორმები საქართველოსა და უცხოეთის ქვეყნებში
 გაკვეთილები 64-65. გართობის ფორმები საქართველოში
 გაკვეთილი 66. გართობის ფორმები უცხოეთის ქვეყნებში
 გაკვეთილი 67. შემაჯამებელი

შესავალი

ადამიანზე, მის გრძნობებსა და განცდებზე მუსიკის ზემოქმედების განსაკუთრებული ძალა უდავოა, ამდენად, მუსიკალური აღზრდა მოსწავლეთა მრავალმხრივი განვითარების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პირობაა. მუსიკის სასკოლო სწავლებამ ხელი უნდა შეუწყოს არა მარტო სპეციალური მუსიკალური მონაცემების, ნიჭისა და უნარის მრავალმხრივ განვითარებას, არამედ დადებითი ზემოქმედება მოახდინოს პიროვნების, მისი აზრებისა და შეხედულებების, მისი სულიერი სამყაროს ფორმირებაზე.

მუსიკის, როგორც საგნის, მნიშვნელობა განსაკუთრებით დიდია დაწყებით საფეხურზე მაშინ, როდესაც ბავშვის ბუნებრივი უნარები, მიდრეკილებები ბოლომდე არ გამოვლენილა და მათ გახსნა-წარმართვა სჭირდება. ამ ასაკში ბავშვს უჭირს მუსიკის აბსტრაქტული სახეების აღქმა და ორიენტირებისთვის მუსიკის აღსაქმელად ნაცნობი ხილული ანალოგიები სჭირდება. ამის განხორციელება შესაძლებელია მოსწავლისთვის ნაცნობი აქტივობებით – სიმღერა, ცეკვა, იმპროვიზაცია, თამაში, დაკვირვება და ა. შ., რომლებიც გარემოში არსებული ხილული სახეების მუსიკაში ამოცნობას ისახავს მიზნად. ეს კი, თავის მხრივ, ითვალისწინებს მოსწავლეთა შემოქმედებითი უნარების ამოქმედებას, ერთობლივ შემოქმედებით პროცესებში მათ ჩართვას.

III კლასის მუსიკის სახელმძღვანელოში გათვალისწინებულია დაწყებითი საფეხურის მისია:

ა) მუსიკის სწავლა-სწავლების გზით მოსწავლის გონებრივი, ფიზიკური, ემოციური და სოციალური განვითარების ხელშეწყობა;

ბ) საბაზისო უნარების – ნიგნეერებისა და რაოდენობრივი ნიგნეერების განვითარების ხელშეწყობა;

გ) სასკოლო გარემოსა და სწავლის მიმართ დადებითი დამოკიდებულების ჩამოყალიბება, ცნობისმოყვარეობის ცოდნისმოყვარეობაში გადაზრდა და მოსწავლის მომზადება საბაზო საფეხურისთვის.

მუსიკის III კლასის სახელმძღვანელო აგებულია ზოგადი განათლების სწავლა-სწავლების მიზნების გათვალისწინებით, რომლის მიხედვით მოსწავლეს უნდა განუვითარდეს/ჩამოუყალიბდეს:

კულტურული მემკვიდრეობის დაფასებისა და მასზე ზრუნვის უნარი;

ენობრივი და კულტურული მრავალფეროვნების გააზრებისა და დაფასების უნარი; საკუთარი და განსხვავებული კულტურის წარმომადგენლებთან/ჯგუფებთან წარმატებული კომუნიკაციის უნარი;

ჯანსაღი ცხოვრების უნარ-ჩვევები;

ენის, როგორც შემეცნების, აზროვნების, თვითგამოხატვისა და კომუნიკაციის საშუალების გამოყენების უნარი;

ინფორმაციის სხვადასხვა სიმბოლური ნიშნით გამოხატვის უნარი;

კრიტიკული და შემოქმედებითი აზროვნების, პრობლემების გადაჭრისა და კვლევის უნარები;

ლოგიკური აზროვნებისა და არგუმენტირებული მსჯელობის უნარი;

სამყაროს ესთეტიკური აღქმის უნარი;

საკუთარი შესაძლებლობებისა და ინტერესების საფუძველზე არჩევანის გაკეთების უნარი; დამოუკიდებელ გადაწყვეტილებათა მიღებისა და იდეების ქმედებაში განხორციელების უნარი;

გარემოსდაცვითი პრობლემების გადაჭრის უნარი რისკების გაცნობიერებით;

თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით ინფორმაციის მოძიების, დამუშავების, შენახვის, გაზიარებისა და გაანალიზების უნარი.

სახელმძღვანელოს მიზნები და ამოცანები

III კლასის მუსიკის სახელმძღვანელო მიზნად ისახავს:

1. უზრუნველყოს სიღრმისეული სწავლება: სასწავლო მასალის ეტაპობრივად და მრავალმხრივად მიწოდება, ახალი საკითხების, ცნებების საფუძვლიანად და განსხვავებულ კონტექსტებში განხილვა, საგანთაშორისი კავშირების გამოვლენა და საერთო ასპექტების დამუშავება;
2. განუვითაროს მოსწავლეს წარმოსახვა, შემოქმედებით-ასოციაციური აზროვნება და ემოციური სფერო;
3. ხელი შეუწყოს მოსწავლეთა ზნეობრივ-ესთეტიკური გრძნობებისა და მუსიკალური გემოვნების ფორმირებას;
4. გამოუმუშავოს მოსწავლეებს ხელოვნების ნიმუშებისა და მუსიკის ალქმის, შეფასების, გარემოს შეცნობისა და მისი მხატვრული ასახვის უნარები და ამით ხელი შეუწყოს თვითგამოხატვის განსხვავებული საშუალებებისა და ფორმების დაუფლებას;
5. დაეხმაროს მოსწავლეებს ხელოვნების უნივერსალური ენის შესწავლასა და მისი საშუალებით ეროვნულ და მსოფლიო კულტურულ ფასეულობებთან ზიარებაში;
6. განუვითაროს მოსწავლეს მუსიკალური სმენა, სასიმღერო უნარ-ჩვევები, რიტმის გრძნობა;
7. ხელი შეუწყოს მოსწავლეთა ჩართვას შემოქმედებით მოღვაწეობაში;
8. მუსიკის სფეროში ცოდნის შეძენას, რომლის გარეშე შეუძლებელია მუსიკის ალქმა და მუსიკალური ნაწარმოების შესრულება;

9. შემოქმედებითი საქმიანობისათვის აუცილებელი უნარ-ჩვევების შეძენასა და განვითარებას, რაც ხელს შეუწყობს და დაეხმარება მათ საკუთარი თავის შემეცნებასა და საკუთარი ძალებისადმი რწმენის გამომუშავებაში, სხვა ადამიანებთან ურთიერთობის დამყარებაში და ა.შ.

სახელმძღვანელო ემსახურება სტანდარტით გათვალისწინებული საკითხებისადმი მოსწავლეთა ინტერესის გაღვივებასა და განვითარებას, მოსწავლეთა მიზიდვას და მათი საქმიანობის სტიმულირებას, შემოქმედებით პროცესებში მათ აქტიურ ჩართვას. სახელმძღვანელოთი გათვალისწინებული მრავალფეროვანი აქტივობების განხორციელების შედეგად მოსწავლეებს განუვითარდებათ სასწავლო მასალის ათვისების ზოგადი და სპეციალური უნარ-ჩვევები.

მასწავლებლის წიგნის მიმოხილვა და მისი გამოყენების წესი. კომპლექტაციის შემადგენლობისა და გამოყენების ზოგადი მითითებები;

მიუხედავად იმისა, რომ III კლასში მუსიკის, როგორც საგნის, სწავლებაში გათვალისწინებულია მოსწავლის წიგნი, მასწავლებლის წიგნს მაინც ეკისრება უნივერსალური ფუნქცია. ამიტომ მასში დეტალურად არის განერილი ყოველი გაკვეთილის მსვლელობა. სახელმძღვანელოს ახლავს აუდიო და ვიდეომასალა, რომლებიც თავმოყრილია ყოველი შესაბამისი გაკვეთილისათვის გამიზნულ ელექტრონულ საქალაღდეში. საქალაღდეები დანომრილია და დასათაურებულია გაკვეთილების მიხედვით. ყოველი გაკვეთილის საქალაღდის გახსნის შემთხვევაში მასწავლებელი ნახავს აუდიო და ვიდეომასალას ამავე გაკვეთილის აქტივობების შესაბამისად.

მოსწავლეზე ორიენტირებული მიდგომის სპეციფიკა საგნის სწავლების პროცესში. საგნის სწავლებისა და დავალებების შესრულებისას გასათვალისწინებელი სამიზნე ასაკის თავისებურებები.

ყოველი მოსწავლე არის უნიკალური თავისი ინდივიდუალური ფიზიკური და ფსიქიკური მახასიათებლებით, შესაძლებლობებით, ემოციებით, ინტერესებით, პირადი გამოცდილებით, აკადემიური საჭიროებებით და სწავლის სტილით, რაც გათვალისწინებული უნდა იქნეს სწავლა-სწავლების დროს; სწავლა უნდა მიმდინარეობდეს პოზიტიურ გარემოში, სადაც განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება პოზიტიურ ურთიერთობებსა და ინტერაქციას, სადაც მოსწავლე არის დაფასებული და აღიარებული. ამ ასაკის მოსწავლის სწავლების წარმატებით წარმართვისათვის, მნიშვნელოვანია მისი ფსიქიკური განვითარების კანონზომიერებების გათვალისწინება. ბავშვთა ემოციური და გონებრივი თავისებურებების, მათი მიდრეკილებებისა და ინტერესების ცოდნა ეხმარება მასწავლებელს დაამყაროს კონტაქტი მოსწავლესთან, წარმართოს მათი განვითარება, ხელი შეუწყოს და განავითაროს მოსწავლის ყველა საუკეთესო თვისება, თავიდან აიცილოს მრავალი შეცდომა მათი სწავლებისა და აღზრდის საკითხში, რაც დიდ გავლენას მოახდენს ბავშვის მომავალ ცხოვრებაზე.

ამ ასაკის ბავშვი ფიზიკურად ენერგიულია, მას აქვს ჭარბი ენერჯია, მაგრამ მისი ზრდის პროცესი არათანაბრად მიმდინარეობს, ამიტომ მას არ შეუძლია დიდხანს შეასრულოს დაძაბუ-

ლი ფიზიკური აქტივობა. მას სჭირდება დასვენების პერიოდები, ამასთან, სასწავლო საქმიანობა მოითხოვს კარგად განვითარებულ ყურადღებას. ბავშვს უნდა შეეძლოს წარმართოს ყურადღება სასწავლო ამოცანაზე, გარკვეული დროით შეინარჩუნოს ინტენსიური ყურადღება, გადაიტანოს იგი ერთი ობიექტიდან მეორეზე. უმცროსი სასკოლო ასაკის ბავშვისთვის დამახასიათებელია სუსტად განვითარებული ნებისმიერი ყურადღება, სამაგიეროდ კარგად აქვს განვითარებული უნებლიე ყურადღება, ყველაფერი ახალი, მოულოდნელი, საინტერესო და ნათელი ადვილად ექცევა მის თვალსაჩინოებაში. მათ არ შეუძლიათ ყურადღების წარმართვა დიდხანს, ერთი მიმართულებით. თუ სამუშაო მონოტონურია, ბავშვი ვერ ასრულებს დავალებას, ამიტომ მუსიკის გაკვეთილების მსვლელობის დროს აუცილებელია საკლასო აქტივობები ისეთი თანმიმდევრობით აიგოს, რომ სასწავლო-შემეცნებითი ამოცანების გათვალისწინების გარდა, საშუალებას იძლეოდეს მოსწავლე გადაერთოს სხვა ტიპის საქმიანობაზე, რათა არ მოხდეს მისი ინტერესების, აქტიურობისა და ყურადღების დაქვეითება. საჭიროა გონებრივი აქტივობის ჩანაცვლება პრაქტიკული აქტივობებით (მოთელვითი სავარჯიშოები, სიმბოლოების ხატვა, სიმღერა, მუსიკალურ-რიტმული სავარჯიშოები, როლური თამაშები, ვერბალური და მუსიკალური ინტონაციური სავარჯიშოები და სხვ.). ყურადღებისა და აქტიურობის შენარჩუნებისთვის, ბავშვის აქტივობის ორგანიზებისათვის აუცილებელი და მნიშვნელოვანია ისეთი მოტივაციის გამოყენება, როგორცაა: მოსწავლელის მიერ მოსწავლის შექება დავალების კარგად შესრულების გამო, დადებითი, განმავითარებელი შეფასების გამოყენება.

უმცროსი ასაკის მოსწავლეებს ძალიან უყვართ თამაში. ამიტომ ხელოვნების რთული, აბსტრაქტული დარგის – მუსიკის, როგორც სასწავლო საგნის, სწავლება უნდა მიმდინარეობდეს მცირე დოზირებით, საკლასო აქტივობებში ისეთი მუსიკალური თამაშების უხვი გამოყენებით, რომლებიც ხელს შეუწყობს მათ ახალი კონკრეტული ჩვევების დაუფლებაში.

III კლასის მოსწავლის აღქმა არასაკმარისად დანანვერებულია, ამიტომ ამ ასაკის ბავშვი ხანდახან ურევს მსგავსი მოხაზულობის მქონე ობიექტებს. ბავშვი აღიქვამს ნიშნის, სიმბოლოს ზოგად გამოსახულებას. მათი აღქმა განისაზღვრება პირველ რიგში თვითონ ობიექტის მახასიათებლებით, ბავშვები ამჩნევენ საგნის თვალშისაცემ მკვეთრ თვისებებს (ფერი, ფორმა, ზომა). ამასთან, მათთვის დამახასიათებელია თვალსაჩინო-ხატოვანი მეხსიერება. ბავშვები უკეთესად იმახსოვრებენ კონკრეტულ საგნებს, მოვლენებს, სახეებს, ვიდრე განმარტებებსა და ახსნას. ამიტომ სასწავლო მასალის უკეთ დასამახსოვრებლად მუსიკის სწავლებისას გამოყენებული უნდა იქნეს დიდი რაოდენობით თვალსაჩინო მასალა. ამდენად, მნიშვნელოვანია ის გარემოება, რომ მესამე კლასის მოსწავლის მუსიკის სახელმძღვანელოსთვის სწორად იქნეს შერჩეული თვალსაჩინო მასალა: ნახატები და სურათები, რომლებსაც მოსწავლეები დააკვირდებიან გაკვეთილებზე, რაც მნიშვნელოვანწილად დაეხმარება მოსწავლეებს აღქმის ორგანიზებასა და განვითარებაში. აქვე უნდა ითქვას, რომ სასურველია მუსიკის გაკვეთილებზე ხშირად მივმართოთ ისეთ აქტივობებს, როდესაც მოსწავლეები თავად შეეცდებიან, კონკრეტული სიმბოლოების სახით, ნახატით გამოსატონ თვალთ უხილავი, მოსმენილი აბსტრაქტული სახე-ხატები.

ძალზე მნიშვნელოვანია უმცროსი ასაკის მოსწავლეთა აღქმის დაკავშირება მოქმედებასთან, აღქმა მჭიდროდ უნდა უკავშირდებოდეს მოსწავლის პრაქტიკულ საქმიანობას. მუსიკის, როგორც სასწავლო საგნის, აღქმა ბავშვისათვის უნდა ნიშნავდეს აქტივობის განხორციელებას ამ საგნის გამოყენებით, რაღაცის შეცვლას, კეთებას. ამიტომ მუსიკის სწავლებისას გაკვეთილზე დიდი დრო უნდა დაეთმოს პრაქტიკულ მოქმედებას, ისეთი აქტივობების განხორციელებას, როგორებიცაა: სურათების დათვლიერება, მათი აღწერა, მათი თანმიმდევრობით დალაგება, მსგავსება-განსხვავების პოვნა, სურათების მისადაგება მოსმენილ აბსტრაქტულ მუსიკალურ სახე-ხატებთან; ზღაპრების, მოთხრობების მოსმენა და შეთხზვა, მოსმენილი ზღაპრებისა და მოთხრობების საკუთარი და სხვადასხვა ნივთის ხმებით გახმოვანება და გაფორმება.

ცნობილია, რომ უმცროსი სასკოლო ასაკის ბავშვმა შეიძლება ადვილად დაიმახსოვროს ობიექტურად აზრიანი, მაგრამ მისთვის გაუგებარი სიტყვები, ფრაზები. ამის მიზეზია მისთვის უცნობი სიტყვების ყლერადობისადმი მისი ემოციური დამოკიდებულება. მესამე კლასის ბავშვების მეხსიერების წამყვანი ფორმებია ემოციური და თვალსაჩინო-ხატოვანი მეხსიერება. ამიტომ მუსიკის გაკვეთილებზე ისინი არ უნდა გადავტვირთოთ მუსიკალური ტერმინოლოგიის რთული განმარტებებით, უმჯობესია საკლასო აქტივობები ისე წარვმართოთ, რომ თვალში საცემი, მათთვის ნათლად გასაგები პრაქტიკული საქმიანობით ადვილად და მყარად დაიმახსოვრონ საინტერესო მა-

სალა, რომელმაც პრაქტიკული საქმიანობის პროცესში მათზე ემოციური ზეგავლენა მოახდინა.

უმცროსი სასკოლო ასაკის ბავშვებს გააჩნიათ ლოგიკური აზროვნების ნიშნები, ბავშვის მსჯელობა, როგორც წესი, ემყარება კონკრეტულ მაგალითებსა და პირად გამოცდილებას. ამიტომ მუსიკის გაკვეთილებზე მეცადინეობისას უპირატესობა უნდა მივიანიჭოთ კონკრეტული მაგალითების გამოყენებას, რადგან 8-9 წლის ასაკის ბავშვის აზროვნების განვითარება მიმდინარეობს კონკრეტულიდან აბსტრაქტულისკენ.

უმცროსი სასკოლო ასაკის ბავშვისათვის დამახასიათებელია ეგოცენტრიზმი. ბავშვს არ შეუძლია შეხედოს საკუთარ თავს სხვისი პოზიციიდან. ეგოცენტრიზმი არ აძლევს ბავშვს საშუალებას გაიგოს სხვისი გამოცდილება, რომელიც ვერბალურად არის გამოთქმული. ამდენად, ეგოცენტრიზმის დაძლევაში მუსიკის გაკვეთილებზე მნიშვნელოვან როლს შეასრულებს ზღაპრის მოყვლა და მისი გაფორმება სხვადასხვა მოქმედებების გამომხატველი ხმებით, როლური თამაშები და ურთიერთობა თანატოლებთან, სადაც მან თანაფარდობაში უნდა მოიყვანოს საკუთარი და სხვისი პოზიცია.

III კლასის ბავშვის მეტყველების სემანტიკური მხარე შედარებით ღარიბია. სიტყვების მნიშვნელობას აკლია სიზუსტე, ხან ძალიან შევიწროებულია, ხან ზედმეტად ფართო. ბავშვებს სიტყვები ესმით პირდაპირი მნიშვნელობით. ამდენად, მუსიკალური ფრაგმენტების დახასიათებისას უმჯობესია მოსწავლეებს შევთავაზოთ სიტყვათა ჩამონათვალი, რომელთა შორისაც მუსიკალური ფრაგმენტების დახასიათებისათვის ისინი შეარჩევენ მათთვის მისაღებ სიტყვებს.

უმცროსი სასკოლო ასაკში მოსწავლეთა ფანტაზიაც განიცდის ცვლილებებს. მათთვის თავიდან დამახასიათებელია ფანტაზიის პასიური ფორმა (ნაკითხულის ან მოსმენილის საფუძველზე წარმოდგენის შექმნა), ხოლო შემდეგ ვითარდება ფანტაზიის აქტიური ფორმა (ქმნის ახალ წარმოდგენას). ფანტაზიის განვითარების მაღალი დონის მისაღწევად მუსიკის გაკვეთილებზე ხშირად უნდა მივმართოთ ისეთ აქტივობებს, როდესაც მათ საშუალება ეძლევათ დაასრულონ მათთვის უცნობი ზღაპარი და მოთხრობა. გაიმღერონ მუსიკალური მოტივები, შემდეგ კი გააგრძელონ და განავითარონ მელოდია...

უმცროსი სასკოლო ასაკში ვითარდება არა მხოლოდ შემეცნებითი ფსიქიკური პროცესები, არამედ იქმნება ახალი პირობები ბავშვის პიროვნული ზრდისთვის. პიროვნულ ზრდაზე გავლენას ახდენს სასწავლო და თამაშის სიტუაცია, შრომითი აქტივობა და ურთიერთობები. 8-9 წლის ასაკში ბავშვი სოციალურად მეგობრულია. მას უყვარს ჯგუფურ აქტივობებში და თამაშებში მონაწილეობა. ამდენად, ჩვენი მუსიკის III კლასის სახელმძღვანელოში ხშირად მივმართავთ აქტივობებს ჯგუფებისა და რიგების მონაწილეობით. ეს ავითარებს თანამშრომლობის გრძობას, ამასთან, ბავშვი უფრო თვითდაჯერებული ხდება, ვინაიდან მისი ცალკეული წარუმატებლობები ზოგად ფონზე ნაკლებად შესამჩნევია.

მუსიკის, როგორც სასწავლო საგნის, სწავლების პროცესში განსაკუთრებული ყურადღება უნდა გამახვილდეს ვერბალური და არავერბალური (სქემის, ნახატის, მელოდიისა და სხვ.) საშუალებით გადმოცემული ინფორმაციის გააზრებისა და ინტერპრეტირების, საკუთარი ნაზრებისა და განცდილის სხვადასხვა საშუალებით გადმოცემის უნარის განვითარებაზე; ინფორმაციის ნიშანთა ერთი სისტემიდან მეორეში გადატანის (მაგ., სიტყვიერ ტექსტში ან მუსიკალურ ნაწარმოებში გადმოცემული აზრის ილუსტრაციით გამოხატვის, სიტყვიერი ტექსტისა და ნახატის ერთმანეთთან დაკავშირების, სიტყვიერად გადმოცემული ინფორმაციის დიაგრამის სახით წარმოდგენისა და ა.შ.) უნარის განვითარებაზე.

მუსიკის III კლასის სახელმძღვანელოს მიხედვით გაკვეთილებზე დასახული მიზნების განხორციელება შესაძლებელია მუსიკის გაკვეთილებზე მრავალფეროვანი აქტივობების განხორციელების შედეგად: სიმღერების შესწავლა, ვოკალური, რიტმული ან სხვა ტიპის განმავითარებელი სავარჯიშოების შესრულება; მოსწავლეები განივითარებენ სასწავლო მასალის ათვისების უნარს, ზოგად და სპეციალურ უნარ-ჩვევებს.

გაკვეთილებზე მოსწავლეები მოისმენენ ხალხური და კლასიკური მუსიკის მაღალმხატვრულ ნაწარმოებებს, ისაუბრებენ და იმსჯელებენ მოსმენილი მასალის შესახებ; მუსიკის გაკვეთილებზე მოხდება მოსწავლეთა ინტერესისა და შემოქმედებითი სანყისის გაღვივება.

უნარ-ჩვევები. მუსიკის გაკვეთილებზე სასწავლო-შემოქმედებითი აქტივობების შედეგად მოსწავლეები შეიძენენ სხვადასხვა სახის სპეციალურ უნარ-ჩვევებს:

1. მუსიკის მოსმენის უნარ-ჩვევები. დღევანდელი მოსწავლე მომავალში უნდა გახდეს მსმენე-

ლი, რომელმაც უნდა გამოხატოს ინტერესი მუსიკალური ხელოვნების მიმართ და გამოავლინოს გემოვნება ამ მიმართულებით. ჩვენს მოსწავლეებს, მომავალ მსმენელებს, უნდა შეეძლოთ იმ მრავალფეროვან მუსიკალურ ნაწარმოებებს შორის, რომლებიც ჩვენ გარშემო ისმის, გამოარჩიონ ყველაზე ღირსეული, სათანადოდ შეაფასონ და მიიღონ სიამოვნება მისი მოსმენით.

2. საშემსრულებლო მოღვაწეობის უნარ-ჩვევები (სოლო და გუნდური სიმღერა, მუზიცირება და ინსცენირება). საშემსრულებლო მოღვაწეობის დროს ინტენსიურად ვითარდება მუსიკალურ-შემოქმედებითი მონაცემები, ფართოვდება მუსიკის აქტიური აღქმის შესაძლებლობები. მოსწავლეებს უვითარდებათ იმპროვიზაციის უნარ-ჩვევები.

მოსწავლეთა მრავალმხრივი განვითარებისათვის, მათი ინტელექტუალური შესაძლებლობების გაზრდის მიზნით მუსიკის სახელმძღვანელოში დიდი ადგილი ეთმობა საგანთაშორის კავშირებს, სახელმძღვანელო აგებულია ინტეგრირებული სწავლების პრინციპებზე.

სახელმძღვანელო უზრუნველყოფს მოსწავლეთა თანაბარ ჩართულობას სასწავლო პროცესში. მოსწავლეების აქტიურ მონაწილეობას წყვილებსა და ჯგუფებში მუშაობაში.

მუსიკის, როგორც სასკოლო საგნის, სწავლებისათვის მასწავლებელმა აქტიურად უნდა გამოიყენოს ელექტრონული რესურსები, კომპიუტერული პროგრამები: LMMS და AUDACITY. აუცილებელია აგრეთვე მასწავლებელმა აქტიურად გამოიყენოს აუდიო/ვიდეომასალა, რომლებიც წარმოდგენილია ყოველი გაკვეთილის ცალკეული აქტივობებისათვის;

სახელმძღვანელოს თავები წარმოდგენილია თემების სახით, თემები თავის მხრივ მოიცავს პარაგრაფებს, პარაგრაფები კი - გაკვეთილებს. თემის ფარგლებში წარმოდგენილი გაკვეთილების საშუალებით თანმიმდევრულად ხორციელდება შესწავლის მოტივაციის შექმნა, მასალის ათვისების შუალედური შემოწმება/შეფასება, შემაჯამებელი დავალებებით თემის სრული მასალის შეფერება, მოსწავლეთა თვითშეფასება.

მასალის ათვისების შემოწმება/შეფასების მექანიზმის პრაქტიკული განხორციელების მიზნით სახელმძღვანელო ეყრდნობა ესგ-ის მოსწავლის შეფასების სისტემას (თავი VII):

მუხლი 27. მოსწავლის შეფასების მიზნები, პრინციპები და ამოცანები

1. მოსწავლის შეფასების მთავარი მიზანია სწავლა-სწავლების ხარისხის მართვა, რაც გულისხმობს, ერთი მხრივ, სწავლის ხარისხის გაუმჯობესებაზე ზრუნვას და, მეორე მხრივ, სწავლა-სწავლების ხარისხის მონიტორინგს. შეფასება უნდა იძლეოდეს ინფორმაციას მოსწავლის ინდივიდუალური პროგრესის შესახებ.

2. მოსწავლის შეფასება არის სწავლა-სწავლების განუყოფელი ნაწილი. თანამიმდევრული საგანმანათლებლო პროცესის უზრუნველსაყოფად, მოსწავლის შეფასება უნდა დაეფუძნოს სწავლის კონსტრუქტივისტულ პრინციპებს.

3. მოსწავლის შეფასების ძირითად ამოცანებს წარმოადგენს:

ა) აჩვენოს როგორ მიმდინარეობს მოსწავლის ცოდნის კონსტრუირების პროცესი და მეხსიერებაში ცოდნათა ურთიერთდაკავშირება;

ბ) ახალი სასწავლო საკითხის/თემის დაწყებამდე დაადგინოს მოსწავლის წინარე ცოდნა და წარმოდგენები;

გ) გამოავლინოს, რამდენად ახერხებს მოსწავლე საკუთარი ძლიერი და სუსტი მხარეების დამოუკიდებლად შეფასებას, ასევე რამდენად გააზრებულ და ეფექტიან ნაბიჯებს დგამს იგი საკუთარი წინსვლის ხელშესაწყობად;

დ) მოიცვას სამივე კატეგორიის ცოდნა;

ე) აჩვენოს, რამდენად ახერხებს მოსწავლე ცოდნის ერთობლიობათა ფუნქციურად გამოყენებას შინაარსიან კონტექსტებში.

4. ძირითადი ამოცანების გადასაჭრელად მოსწავლის შეფასებაში პრიორიტეტი მიენიჭება კომპლექსურ, კონტექსტის მქონე დავალებებს, რომელთა შესრულება მოსწავლეს უზიძგებს ცოდნის სხვადასხვა კომპონენტის ინტერაქტიულად და თანადროულად გამოყენებისკენ.

მუხლი 28. განმსაზღვრელი და განმავითარებელი შეფასება კლასში

1. შეფასება შეიძლება იყოს: განმსაზღვრელი და განმავითარებელი.

2. განმსაზღვრელი შეფასება ადგენს მოსწავლის მიღწევის დონეს საგნობრივი სასწავლო გეგმის შედეგებთან მიმართებაში.

3. განმავითარებელი შეფასება ადგენს თითოეული მოსწავლის განვითარების დინამიკას და მიმართულია სწავლის ხარისხის გაუმჯობესებაზე.

მუხლი 29. განმსაზღვრელი და განმავითარებელი შეფასებების აღწერილობა

	განმავითარებელი
მიზნები	სწავლის ხარისხის გაუმჯობესება; მოსწავლის წინსვლისა და განვითარების ხელშეწყობა.
ამოცანები	ცოდნის კონსტრუირებისა და ცოდნათა ურთიერთდაკავშირების პროცესის შეფასება; წინარე ცოდნის/წარმოდგენების დადგენა; მოსწავლის მიერ თავისივე ძლიერი და სუსტი მხარეების დადგენის უნარის შეფასება; მოსწავლის მიერ საკუთარი წინსვლის ხელშესაწყობად გააზრებული ნაბიჯების გადადგმის უნარის შეფასება; ცოდნის სამივე კატეგორიის ათვისების პროცესის შეფასება; ცოდნის ერთობლიობათა ფუნქციურად გამოყენების უნარის შეფასება.
წარმატების კრიტერიუმი	განხორციელებული წინსვლა წინარე შედეგებთან/ წინარე დონესთან შედარებით.
შემფასებელი და შეფასების ფორმები	მასწავლებელი: ზეპირსიტყვიერი ან წერილობითი უკუკავშირი, წამახალისებელი მითითებები, სიმბოლური ნიშნები და ა.შ.. მოსწავლეები: თვითშეფასებით; ურთიერთშეფასებით.

მუხლი 31. შეფასება დაწყებით, საბაზო და საშუალო საფეხურებზე

1. I-IV კლასებსა და V კლასის პირველ სემესტრში მხოლოდ განმავითარებელი შეფასება გამოიყენება. ამ კლასებში წლის ბოლოს საგნის მასწავლებლებმა უნდა დაწერონ მოსწავლის მოკლე წერილობითი შეფასება, რომელშიც დაახასიათებს მოსწავლეს, აღნიშნავს მის წარმატებებს და მიუთითებს, რაში სჭირდება მოსწავლეს დახმარება საკუთარი შესაძლებლობების უკეთ გამოსავლენად. კლასის დამრიგებელმა, საკუთარი და სხვა მასწავლებლებისაგან მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე, IV კლასის ბოლოს უნდა დაწეროს შემაჯამებელი წერილობითი შეფასება.

მუხლი 32. მოსწავლის შეფასების კომპონენტები

1. სემესტრის განმავლობაში მოსწავლეები ფასდებიან შემდეგი სამი კომპონენტის მიხედვით:
 - ა) მიმდინარე საშინაო დავალება;
 - ბ) მიმდინარე საკლასო დავალება;
 - გ) შემაჯამებელი დავალება.
2. მასწავლებელს შეუძლია სემესტრის განმავლობაში განმავითარებელი შეფასება გამოიყენოს ნებისმიერ კომპონენტში.
3. სემესტრის განმავლობაში განმსაზღვრელი შეფასებით მოსწავლეები ფასდებიან შემდეგ კომპონენტებში:
 - ა) მიმდინარე საკლასო დავალება (V კლასის მეორე სემესტრი, VI-XII კლასები),
 - ბ) მიმდინარე საშინაო დავალება (VII-XII კლასები),
 - გ) შემაჯამებელი დავალება (V კლასის მეორე სემესტრი, VI-XII კლასები).
4. ამ მუხლის მე-3 პუნქტით განსაზღვრულ კომპონენტებს ერთნაირი წონა აქვს.
5. I-VI კლასებში საშინაო დავალების კომპონენტში გამოიყენება მხოლოდ განმავითარებელი შეფასება.
6. I-IV კლასებსა და V კლასის პირველ სემესტრში საკლასო და შემაჯამებელ დავალებათა კომპონენტებში გამოიყენება მხოლოდ განმავითარებელი შეფასება.
7. V კლასის მეორე სემესტრსა და VI-XII კლასებში საკლასო და შემაჯამებელ დავალებათა კომპონენტებში გამოიყენება როგორც განმსაზღვრელი, ასევე განმავითარებელი შეფასება.

	I-IV კლასები და V კლასის პირველი სემესტრი	V კლასის მეორე სემესტრი და VI კლასი	საბაზო-საშუალო საფეხურები
მიმდინარე საშინაო დავალება	განმავითარებელი შეფასება	განმავითარებელი შეფასება	განმავითარებელი შეფასება განმსაზღვრელი შეფასება
მიმდინარე საკლასო დავალება	განმავითარებელი შეფასება	განმავითარებელი შეფასება განმსაზღვრელი შეფასება	განმავითარებელი შეფასება განმსაზღვრელი შეფასება
შემაჯამებელი დავალება	განმავითარებელი შეფასება	განმავითარებელი შეფასება განმსაზღვრელი შეფასება	განმავითარებელი შეფასება განმსაზღვრელი შეფასება

შეფასება მუსიკაში

საგან მუსიკაში გამოიყენება განმავითარებელი შეფასება, რომელიც ავთენტური შეფასების პრინციპებს ემყარება. საგნის სწავლა-სწავლების პროცესში მოსწავლე შემდეგი ტიპური აქტივობებით უნდა შეფასდეს:

1. შემოქმედებითი პროდუქტის შექმნა: მუსიკალური კომპოზიციის, თანხლების, მუსიკალური ლოგოტიპის შექმნა;

ქმნის მუსიკალურ კომპოზიციას	კომპოზიციის შექმნისთვის შეუძლია მხოლოდ საჭირო ნაწილების გამოყენება.	მოიძებული მუსიკალური კომპოზიციის ნაწილებით ქმნის დასურულებელ კომპოზიციას.	მრავალფეროვანი მოძიებული მასალებით ქმნის მუსიკალურ კომპოზიციას. შექმნის პროცესში იყენებს შესაბამის კომპიუტერულ პროგრამას, ბიტბებს, სხვადასხვა ეფექტებსა და ინსტრუმენტებს. იმპროვიზირებს.
ქმნის მუსიკალურ თანხლებას	მუსიკალური თანხლების შესაქმნელად არჩევს ინსტრუმენტებს.	მუსიკალური თანხლების შესაქმნელად იყენებს სხვადასხვა ინსტრუმენტებს, შეუძლია მცირედი ეფექტების გამოყენება.	მუსიკალური თანხლების შექმნისას იყენებს სხვადასხვა ინსტრუმენტებს, იმპროვიზაციას, რთვას სხვადასხვა ინსტრუმენტებს, ეფექტებს.
მუსიკალური ლოგოტიპის შექმნა	ლოგოტიპის შექმნისას იყენებს მხოლოდ ერთ სიმბოლოს.	მუსიკალური ლოგოტიპის შექმნისას იყენებს ორ ან სამ სიმბოლოს.	მუსიკალური მრავალფეროვანი სიმბოლიკის გამოყენებით ქმნის ლოგოტიპს.

2. საკლასო აქტივობებში ჩართულობა

აქტიური მონაწილეობა	საგაკვეთილო პროცესში იშვიათად მონაწილეობს მსჯელობაში.	ხშირად მონაწილეობს საგაკვეთილო პროცესში და მეტნაკლებად ერთვება მსჯელობაში.	მაქსიმალურად ჩართულია საგაკვეთილო პროცესში და ყოველთვის მონაწილეობს მსჯელობაში.
საკუთარი აზრის დასაბუთებულად წარმოდგენა	უჭირს გამართულად საუბარი, ხშირად ვერ ასაბუთებს საკუთარ აზრს	თითქმის ყოველთვის ასაბუთებს საკუთარ აზრს.	ყოველთვის დამაჯერებლად და არგუმენტირებულად წარმოადგენს საკუთარ მოსაზრებას.
სხვისი აზრის პატივისცემის დემონსტრირება	არ უსმენს სხვებს და არ აცდის აზრის დასრულებას.	უსმენს სხვებს და აცდის საუბრის დამთავრებას.	უსმენს სხვების მოსაზრებებს. კორექტულია და ამჟღავნებს პატივისცემას სხვისი აზრის მიმართ.

ინფორმაციის მოძიების წყაროები	იყენებს მხოლოდ საკუთარ ინფორმაციას	იყენებს მხოლოდ სახელმძღვანელოში მოცემულ ინფორმაციას	იყენებს მრავალფეროვან საინფორმაციო საშუალებებს
მოპოვებული ინფორმაციის ორგანიზებული	მასალა არ არის საკითხის შესაბამისი	მასალა ნაწილობრივ შეესაბამება საკითხს	მასალა სრულიად შეესაბამება საკითხს
მოძიებული ინფორმაციის ანალიზი	ვერ იყენებს სკოლის მასალას მიზნობრივად	ნაწილობრივ მიზნობრივად იყენებს მოძიებულ მასალას.	მიზნობრივად იყენებს მოძიებულ მასალას

ინფორმაციის მოძიება და პრეზენტაციის მომზადება;

3. იმპროვიზაციული სავარჯიშოების შესრულება: მოტივის და ცალკეული ინტონაციის სხვადასხვა ვარიანტების შექმნა და მათი სხვადასხვა კონტექსტში გამოყენება;

იმპროვიზაციული სავარჯიშოების შესრულება	შეუძლია მხოლოდ ერთი მოტივის გამოყენება. ვერ ასრულებს მრავალფეროვან სავარჯიშოებს.	შეუძლია ორი ან სამი მოტივისა და ინტონაციის გამოყენება სხვადასხვა სავარჯიშოების შესრულებისას.	მრავალფეროვანი მოტივებისა და სხვადასხვა ინტონაციების გამოყენებით ქმნის იმპროვიზაციულ სავარჯიშოებს.
იმპროვიზაციული სავარჯიშოების სხვადასხვა კონტექსტში გამოყენება	მხოლოდ ერთი მოტივის გამოყენებით შესრულებულ სავარჯიშოს ვერ ასრულებს სხვადასხვა კონტექსტში.	რამოდენიმე მოტივის გამოყენებით შესრულებულ სავარჯიშო იყენებს სხვადასხვა კონტექსტში.	მრავალფეროვანი მოტივებისა და სხვადასხვა ინტონაციების გამოყენებით შექმნილ სავარჯიშოებს იყენებს სხვადასხვა კონტექსტში/ იმპროვიზირებს.

4. მოთხრობის, ფოტოების, ანიმაციური/მხატვრული ფილმის, ვიდეორგოლის, მუსიკალური კლიპის, ყოფითი შემთხვევის განხილვა და მათი მუსიკალური ანალოგიების შექმნა

მოთხრობის, ფოტოების, ანიმაციური/მხატვრული ფილმის, ვიდეორგოლის, მუსიკალური კლიპის, ყოფითი შემთხვევის განხილვა; მუსიკალური ანალოგიების შექმნა	უჭირს შედარება და აღმოჩენა მსგავსებისა და განსხვავების. ვერ აყალიბებს მახასიათებლებს. ვერ ქმნის მუსიკალურ ანალოგიებს.	ადარებს, ზოგადად აყალიბებს მახასიათებლებს. ნაწილობრივ ქმნის მუსიკალურ ანალოგიებს.	ადარებს და აღმოაჩენს მსგავსებასა და განსხვავებას. ნათლად აყალიბებს მახასიათებლებს. ირჩევს რომელი მახასიათებლების მიხედვით შეადაროს საგნები თუ მოვლენები. ქმნის სრულყოფილ მუსიკალურ ანალოგიებს.
---	---	---	--

5. დისკუსია (დებატი)

მოსმენა	იშვიათად უსმენს და უყურებს ორატორს	ხშირად უსმენს და უყურებს ორატორს	ყოველთვის უსმენს და თვალყურს ადევნებს ორატორს
საუბარი	მეტყველება არამკაფიოა, მსმენელებს უჭირთ გაგება	ძირითადად მეტყველება გასაგებია და უყურებს მსმენელს	მკაფიოდ მეტყველებს და უყურებს მსმენელს
არავერბალური კომუნიკაცია	იშვიათად იყენებს არავერბალურ კომუნიკაციის ფორმებს	ხშირად შეუძლია დაამყაროს არავერბალური კონტაქტი	შეუძლია ეფექტურად აღიქვას და გამოიყენოს არავერბალური კომუნიკაციის ფორმები (თვალით, უესტებით, გამომეტყველებით, ხმით)

მონაწილეობა	მცირე ინტერესი აქვს. არ გამოხატავს ან ვერ უკავშირებს თავის მოსაზრებებს სადისკუსიო თემას	ძირითადად გამოხატავს ინტერესს. კომენტარები და აზრები ყოველთვის არაა თემის გარშემო	უჩვენებს ინტერესს დისკუსიის თემისადმი საჭირო კომენტარებითა და აზრების გამოთქმით
კოოპერაცია	იშვიათად თანამშრომლობს და იცავს დისკუსიის წესებს	ძირითადად თანამშრომლობს თანაკლასელებთან, ზოგჯერ ერთვება სხვის საუბარში, ძირითადად იცავს დისკუსიის წესებს	თანამშრომლობს თანაკლასელებთან, აცლის სხვებს აზრის გამოთქმას და იცავს დისკუსიის წესებს
მოსაზრების არგუმენტირება	მოსაზრება მოკლებულია ლოგიკურ კავშირს საკითხთან და არ არის გამყარებული ფაქტებით	მოსაზრების გასამყარებლად გამოყენებულია სადავო ფაქტები და ცნებები	მოსაზრება ორიგინალურია და გამყარებულია ფაქტებით, ცნებებით. არის ლოგიკური კავშირი საკითხთან

6. მოსწავლის თვითშეფასების კითხვარის სარეკომენდაციო ფორმა

კრიტერიუმი	დიახ	არა	ნაწილობრივ
მომწონს მოსმენილი/შესწავლილი ნაწარმოები/ სიმღერა			
ინტერესს ვამჟღავნებ გაკვეთილის მსვლელობის მიმართ			
მონაწილეობას ვიღებ ჯგუფურ მუშაობაში			
აქტიურად ვერთვები საკლასო დისკუსიაში			
ინტერესით ვქმნი მუსიკალურ კომპოზიციას კომპიუტერულ პროგრამაში			
ვასრულებ მასწავლებლის მიერ მოცემულ ინსტრუქციებს			
მიღებულ ცოდნას/გამოცდილებას ვიყენებ სხვა გაკვეთილებზე.			

7. ჯგუფის წევრების თვითშეფასების კითხვარის სარეკომენდაციო ფორმა

კრიტერიუმები	დიახ	არა	ნაწილობრივ
აქტიურად ვიყავი ჩართული ჯგუფის მუშაობაში			
ვიცავდი ჯგუფში მუშაობის წესებს			
ჩემი მოსაზრება იყო მნიშვნელოვანი			
ჯგუფის პრეზენტაცია იყო ორიგინალური და შეესაბამებოდა მოთხოვნას			
დაცული იყო დორის ლიმიტი			

8. ჯგუფური მუშაობის შეფასების კრიტერიუმები

კრიტერიუმი	არა დამაკმაყოფილებელი	დამაკმაყოფილებელი	კარგი	ძალიან კარგი
1. მზაობა ჯგუფური მუშაობისათვის	არ შეუძლია დაკისრებული დავალების შესრულება, შესასრულებელი სამუშაოსათვის არ/ან ცუდად არის მომზადებული.	შესასრულებელი სამუშაოს შესახებ მისი ცოდნა ზედაპირულია. ხშირად უშვებს შეცდომებს	შესასრულებელი სამუშაოსათვის მომზადებულია. იშვიათად უშვებს შეცდომებს.	შესასრულებელი სამუშაოსათვის კარგად არის მომზადებული. არ უშვებს შეცდომებს
2. ჯგუფური სამუშაოს წარმართვა	ჯგუფის საქმიანობაში არ ღებულობს მონაწილეობას. დესტრუქციულია.	ჯგუფთან თანამშრომლობს კონსტრუქციულად.	ჯგუფთან მისი თანამშრომლობა უმეტესწილად კონსტრუქციულია.	ჯგუფთან მისი თანამშრომლობა ყოველთვის კონსტრუქციულია.
3. თანამშრომლობა	არ იზიარებს სხვის აზრებს. ვერ თანამშრომლობს	ნაწილობრივ მიდის კომპრომისზე. ხშირ შემთხვევაში თანამშრომლობს.	აზრების შეჯერების შემდეგ შეუძლია კომპრომისზე წასვლა. თანამშრომლობს ჯგუფის წევრებთან.	ყოველთვის აზრების შეჯერების შემდეგ შეუძლია კომპრომისზე წასვლა. თანამშრომლობს ჯგუფის წევრებთან.
4. სამუშაოს სწორად და დროულად შესრულება	სამუშაოს ასრულებს არამიზანმიმართულად და დაგვიანებით.	სამუშაოს ნაწილობრივ ასრულებს დროულად, მაგრამ არამიზანმიმართულად ან პირიქით.	სამუშაოს ხშირ შემთხვევაში ასრულებს დროულად, და მიზანმიმართულად.	სამუშაოს ასრულებს ყოველთვის დროულად და მიზანმიმართულად

მოსწავლეზე ინდივიდუალური დაკვირვების წარმოების სარეკომენდაციო ფორმა

სახელი	
გვარი	
კლასი III	
თავი I გარე სამყარო მუსიკაში	თემა : მუსიკალური გასეირნება ქალაქში/სოფელში
თარიღი	
დავალების პირობა	მუსიკალური კომპოზიციის, თანხლების შექმნა;
კრიტერიუმი	კომენტარი
ქმნის მუსიკალურ კომპოზიციას	მრავალფეროვანი გახმოვანებული ხმებით შექმნა მუსიკალური კომპოზიცია. შექმნის პროცესში გამოიყენოს ხმის სხვადასხვა ეფექტები და იმპროვიზირება.

ჯგუფური მუშაობის დაკვირვების ჩანაწერების დაფა

**კლასი
თარიღი
თემა**

ჯგუფის №	№	მოსწავლის გვარი და სახელი	მზაობა		ჯგუფური სამუშაოს წარმართვა		თანამშრომლობა		სამუშაოს სწორად და დროულად შესრულება		კომენტარი
			ჯგუფური მუშაობისათვის								
1	1										
	2										
	3										
	4										
	5										
	6										
2	7										
	8										
	9										
	10										
	11										
	12										
3	13										
	14										
	15										
	16										
	17										
	18										
4	19										
	20										
	21										
	22										
	23										
	24										
5	25										
	26										
	27										
	28										
	29										
	30										

+ ჩართულია

- არ არის ჩართული

V გააუმჯობესა ჩართულობა

მესამე კლასის სახელმძღვანელოს თემატური ბლოკები მოიცავს: წინარე ცოდნას და გამოცდილებას, რომელსაც უნდა ფლობდეს მოსწავლე თემის მასალის შესასწავლად, დამყარებულია მჭიდრო კავშირი სხვა სასწავლო საგნებთან თემატურ ჭრილში (სხვა სა-

გნებში ნასწავლ მასალასთან) და პრაქტიკულ საკითხებთან/ყოველდღიურ ცხოვრებასთან; მესამე კლასის მასწავლებლის სახელმძღვანელოში წარმოდგენილია ყველა გაკვეთილის სარეკომენდაციო სცენარი (მათ შორის სხვადასხვა ტიპის გაკვეთილი), ასევე სხვადასხვა სახის შემაჯამებელი დავალების ნიმუშები და მოსწავლის შეფასების მექანიზმები.

გაკვეთილების სარეკომენდაციო სცენარები მოიცავს:

გაკვეთილის თემის მიზნებს ესგ-ის სტანდარტის შედეგთან/შედეგებთან მჭიდრო კავშირში ინდიკატორების მითითებით;

აქტივობებსა და შესაბამის რესურსებს, გაკვეთილის ორგანიზების ფორმებს;

ტიპურ დავალებებს, მრავალფეროვან სავარჯიშოებს, რომლებიც წარმოდგენილია განვითარებისა და გართულების გზით;

ესგ-ს შესაბამისად მუსიკის მესამე კლასის სახელმძღვანელოს მიხედვით მუსიკის სწავლება ორი მიმართულება იშლება და მიმდინარეობს პარალელურად, ერთმანეთთან მჭიდრო კავშირში.

1. შემოქმედობითობა და პრაქტიკა

ამ მიმართულების უშუალო მიზანია მოსწავლის შემოქმედებითი უნარების განვითარება. მოსწავლე ეუფლება გარე სამყაროში არსებული მოვლენების, სახეების მუსიკალური გამოხატვის სხვადასხვა ფორმას და გამომსახველობით ხერხს; მას უვითარდება პრაქტიკული უნარები, რაც ხელს უწყობს საკუთარი თავის აღმოჩენაში, გამოხატვასა და განვითარებაში: მღერის, უკრავს, ცდილობს შექმნას მუსიკა, მარტივი მელოდიურ-რიტმული კომპოზიციები. მხატვრული სახის, განწყობილების, ემოციის გადმოცემისას მოსწავლე იყენებს და ეუფლება ხელოვნების სხვა დარგების გამომსახველობით საშუალებებსაც, ცეკვავს, გაითამაშებს თეატრალურ ეტიუდებსა და სცენებს, ხატავს, თხზავს ტექსტს.

ამ მიმართულების ფარგლებში მოსწავლეს უვითარდება მუსიკალური სმენა და მეხსიერება, რიტმის გრძნობა, რასაც ხელს უწყობს რიტმულ-ინტონაციური სავარჯიშოები. მეოთხე კლასიდან ამას ემატება იმპროვიზაციული ელემენტები, რითიც შემოქმედებით სანყისს მეტი დატვირთვა ენიჭება. მოსწავლე პრაქტიკულად ეუფლება და იყენებს მუსიკალური ენის ნასწავლ ელემენტებს, განარჩევს და სხვადასხვა ხერხით გამოხატავს ბგერას, მეტრს, ტემპს, რეგისტრს, დინამიკურ ნიუანსებს, იმეორებს და აბოლოებს თანაკლასელის ან მასწავლებლის მიერ წამოწყებულ მელოდიას და ა. შ. მოსწავლე სწავლობს სიმღერას, ასევე სწავლობს მუსიკალურ დამწერლობას, ამოიცნობს, ჩანერს და იყენებს ნასწავლ ნიმუშებს.

შემოქმედებითი აქტივობების დროს – სიმღერა, დაკვრა, ცეკვა, პრეზენტაცია, სცენის გათამაშება, მოსწავლე წარდგება აუდიტორიის წინაშე, ეჩვევა და უყალიბდება წარდგენის, აუდიტორიასთან ურთიერთობის უნარ-ჩვევა და ეჩვევა საკუთარი ემოციების, ქცევის მართვას. ეს აქტივობები შეიძლება იყოს ინდივიდუალური, როდესაც მოსწავლე პერსონალურადაა პასუხისმგებელი საკუთარ გამოსვლაზე. ჯგუფურ აქტივობებში მონაწილეობისას მოსწავლე ჩართულია შემოქმედებით თანამშრომლობაში, რომლის დროს საკუთარი ემოცია, თვალსაზრისი, ინტერპრეტაცია საერთო ხედვას უნდა შეუთანხმოს. მოსწავლეს უვითარდება პასუხისმგებლობის გრძნობა თანაგუნდელების მიმართ, ყალიბდება კოლექტივის წევრად და არ არღვევს გუნდის (სიმღერა, ცეკვა, ფერხული, სცენის გათამაშება) მთლიანობას.

ამავე მიმართულების ფარგლებში სასურველია მოსწავლე იყენებდეს ინფორმაციულ საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებს (ისტ-ს), აკეთებდეს აუდიოჩანაწერს; აუდიო და ვიდეო ინფორმაციის გასაზიარებლად იყენებდეს ინფორმაციის შესანახ მოწყობილობას; აჟღერებდეს ხმას, მუსიკალურ საკრავს ელექტრონულ გარემოში; შეარჩევდეს გამომსახველობით ხერხებს და ფონს მელოდიისთვის; იყენებდეს ჩანერილ ხმას იმპროვიზაციის პროცესში.

2. მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია

მუსიკა, რომელიც აღიარებულია საკომუნიკაციო ენად, მრავალგვარი და მრავალჯერადი ინტერპრეტაციის საშუალებას იძლევა. მოსწავლე მუსიკის შესახებ მიღებულ ინფორმაციას აკავშირებს გარემოსთან, ყოველდღიურ მოვლენებთან და საკუთარ გამოცდილებასთან, სხვა საგნობრივ დისციპლინებთან. აღიქვამს მუსიკას, როგორც სამყაროს ნაწილს, იკვლევს და აკვირდება ხმის წარმოქმნის წყაროებს; ეჩვევა ხმოვან სამყაროსთან, მუსიკასთან კომუნიკაციას – მუსიკის მოსმენას, მუსიკისა და პერფორმანსის შეფასებას, აზრის ნათლად გამოთქმას, საკუთარი შეხედ-

ულების დასაბუთებას კამათის, მსჯელობის დროს შესაბამისი ტერმინოლოგიის გამოყენებით, წიგნიერი ენით და ქცევის ნორმების დაცვით.

კამათისა და მსჯელობის დროს მოსწავლე აცნობიერებს, რომ მუსიკა ყველა დროისა და ხალხის კულტურისა და ყოფის განუყოფელი ნაწილია. ეცნობა და პარალელს ავლებს ეროვნულ და მსოფლიო ხალხთა მუსიკალურ ტრადიციებს შორის. ქართულ ხალხურ საკრავებს აკავშირებს სხვა ერების ხალხურ საკრავებთან. მოსწავლე განასხვავებს ქართულ და მსოფლიო ხალხურ, კლასიკურ და თანამედროვე მუსიკალურ ნაწარმოებებს.

ინფორმაცია მოსწავლის წიგნის შესახებ

მესამე კლასის მოსწავლის წიგნი აგებულია მუსიკის სტანდარტით გათვალისწინებულ თემატიკაზე. მოსწავლის წიგნი, ისევე როგორც მასწავლებლის წიგნი, მიზნად ისახავს მუსიკის სტანდარტის შედეგების რეალიზებას მიმართულებების მიხედვით: მიმართულებების – შემოქმედებითობა და პრაქტიკა – შესაბამისად, სახელმძღვანელო ხელს შეუწყობს მოსწავლეებს, რათა მათ შეძლონ:

გარე სამყაროში ბუნებრივად არსებული და ხელოვნურად შექმნილი ხმის, ბგერის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) გამოყენება გარკვეული ემოციური მდგომარეობის გადმოსაცემად;

ხმის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) მეშვეობით გარე სამყაროს ასახვა;

ხმოვანი გზავნილის სხვადასხვა სიმბოლოთი ჩაწერა.

მიმართულებების – მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია – შესაბამისად, სახელმძღვანელო მიზნად ისახავს ხელი შეუწყოს მოსწავლეებს, რათა მათ შეძლონ:

მოსმენის დროს სახე-ხატების შექმნაში მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) როლის განსაზღვრა;

ცალკეულ მუსიკალურ ელემენტებს (მაგ.: რიტმს, ტემპს, მელოდიას და ა.შ.), ხმაურსა და ვიზუალურ რიგს შორის ასოციაციური კავშირების გაბმა;

ხალხური მუსიკის თავისებურებების ამოცნობა.

სახელმძღვანელოში მუსიკის, როგორც საგნის, სწავლა-სწავლების პროცესი წარმართულია შემდეგი ცნებების დამუშავების საფუძველზე:

1. მუსიკალური ენის ძირითადი ელემენტები: რიტმი, მელოდია;
2. მუსიკალური ენის არაძირითადი ელემენტები: ტემპი, რეგისტრი, ტემბრი, ფაქტურა;
3. მეტრი: ორწილადი, სამწილადი, ოთხწილადი;
4. ბუნებრივი და ხელოვნურად შექმნილი ხმები;
5. ბგერის თვისებები: სიმაღლე, სიძლიერე, გრძლიობა, ტემბრი;
6. მელოდიის შემადგენელი ნაწილები: ინტონაცია, მოტივი;
7. საკომპოზიციო ხერხები: რიტმული და მელოდიური ოსტინატო, რიტმული და მელოდიური მონაცვლეობა, მუსიკალური კოლაჟი.

სახელმძღვანელოს თავები წარმოდგენილია თემების სახით, თემები მოიცავს პარაგრაფებს, პარაგრაფები კი თავის მხრის შედგება გაკვეთილებისაგან. თემის ფარგლებში წარმოდგენილი გაკვეთილების საშუალებით თანმიმდევრულად ხორციელდება შესწავლის მოტივაციის შექმნა, მასალის ათვისების შუალედური შემოწმება/შეფასება, შემაჯამებელი დავალებებით თემის სრული მასალის შეჯერება, მოსწავლეთა თვითშეფასება.

თემატური ბლოკები მოიცავს: წინარე ცოდნასა და გამოცდილებას, რომელსაც უნდა ფლობდეს მოსწავლე თემის მასალის შესასწავლად, დამყარებულია მჭიდრო კავშირი სხვა სასწავლო საგნებთან თემატურ ქრილში.

გაკვეთილების სარეკომენდაციო სცენარები მოიცავს:

გაკვეთილის თემის მიზნებს ესგ-ის სტანდარტის შედეგთან/შედეგებთან მჭიდრო კავშირში ინდიკატორების მითითებით;

აქტივობებსა და შესაბამის რესურსებს, გაკვეთილის ორგანიზების ფორმებს;

ტიპურ დავალებებს, მრავალფეროვან სავარჯიშოებს, რომლებიც წარმოდგენილია განვითარებისა და გართულების გზით.

იმისათვის, რათა მოსწავლეებმა ადვილად მოახდინონ ორიენტირება სახელმძღვანელოს

საგაკვეთილო მასალაში, გამოყენებული გვაქვს რვა სიმბოლო. ეს სიმბოლოებია: 1. კითხვები და დავალებები, 2. მოისმინეთ მუსიკა, 3. შეისწავლეთ სიმღერა, 4. მუშაობა ჯგუფებში, 5. იმუშავეთ პერსონალურ კომპიუტერებში, 6. უყურეთ ვიდეოს, 7. ნაიკითხეთ ტექსტი. 8. რიტმული სავარჯიშო.

სახელმძღვანელოს ახლავს აუდიო და ვიდეომასალა ელექტრონული რესურსის სახით.

მასწავლებლის ნიგნის პრაქტიკული ნაწილი

I თაპი – გარე სამყარო მუსიკაში

თემა: ქალაქის/სოფლის ხმაები

I პარაგრაფი. ჩემი დღე და ხმაები ჩემ გარშემო, გაკვეთილები 1– 11.

გამყვანი კითხვები:

როგორ ვითარდება მუსიკალური აზრი სხვადასხვა ხმაურის, მოქმედების გადმოცემი მუსიკალური ინტონაციების, რიტმისა და ტემპის მონაცვლეობით (მაგ.: მელოდიის განვითარება სხვადასხვა ინტონაციის, რიტმისა და ტემპის მონაცვლეობის გზით)? მუს.დანყ.(I).4, 5, 6;

როგორ შევქმნათ კოლაჟი ქალაქის სხვადასხვა ხმის, მუსიკალური ინტონაციის, რიტმისა და ტემპის მეშვეობით? მუს.დანყ.(I).1, 2;

რა სიმბოლოებით შეიძლება ჩაინეროს მუსიკალური კოლაჟი, რომელიც ქალაქის ხმაურს გადმოსცემს? მუს.დანყ.(I).3.

დასამუშავებელი ცნებები: რიტმის, ტემპის, მუსიკალური ინტონაციების კონტრასტები, მუსიკალური ინტონაციების, რიტმებისა და ტემპებისგან შედგენილი კოლაჟი.

გაკვეთილი 1-2. დილა

რესურსი: მასწავლებლის სარეკომენდაციო ნიგნი, მოსწავლის ნიგნი, კომპიუტერი/მოსასმენი აპარატურა, მოსწავლეთა პერსონალური კომპიუტერები, „ბუკები“, აუდიომასალა.

მოთელვა (5 წთ.).

მისაღმების შემდეგ მასწავლებელი მოსწავლეებს სთავაზობს რიტმულ სავარჯიშოს: უკრავს რიტმულ ტაშს, შემდეგ ცვლის ტემპს, ხან აჩქარებს, ხან ანელებს, მოსწავლეები შეუჩერებლად აჰყევიან. მასწავლებელი არ აჩერებს სავარჯიშოს მაშინაც კი, როდესაც, მოსწავლეები არც თუ ისე ზუსტად ასრულებენ მას (მოთელვითი სავარჯიშოს რიტმული ფიგურაცია მოცემულია მოსწავლის სახელმძღვანელოში, გვ. 6, ქვემოთ).

აქტივობა 1 (10 წთ.).

მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გადაშალონ მოსწავლის სახელმძღვანელო და გაეცნონ მის სტრუქტურას. იგი მიმართავს მოსწავლეებს: პირველ-მეორე კლასებში საგან მუსიკაში თქვენ არ გქონდათ მოსწავლის სახელმძღვანელო და გაკვეთილებზე მეცადინეობდით მასწავლებლის მითითებებისა და რეკომენდაციების მიხედვით. მესამე კლასში თქვენთვის დაინერა სახელმძღვანელო, რომელიც დაგეხმარებათ საგნის ათვისებაში. სახელმძღვანელოში მესამე გვერდზე წარმოდგენილია სარჩევი, რომელიც გაგარკვევთ, რა თემებს გაეცნობით და რა საკითხების გარშემო ისაუბრებთ მუსიკის გაკვეთილებზე. მომდევნო, მეოთხე გვერდზე თქვენ ნახავთ განმარტებებს. აქ მოცემულია პირობითი ნიშნები, რომლებიც მიგვითითებს, რა აქტივობებს ჩავატარებთ გაკვეთილებზე. სულ 8 პირობითი ნიშანია. გთხოვთ, დააკვირდით ყოველ პირობით ნიშანს, ნაიკითხეთ მათ გვერდით მოცემული განმარტებები და იმსჯელეთ, რას გავაკეთებთ მუსიკის გაკვეთილებზე. გამოთქვით ვარაუდები, როგორ სახეს მიიღებს მუსიკის გაკვეთილები: საინტერესო იქნება თუ არა ამ აქტივობების ჩატარება. მოსწავლეები მსჯელობენ და გამოთქვამენ თავიანთ შეხედულებებს, ვარაუდებს, მოლოდინებს.

მასწავლებელი აგრძელებს მოსწავლეთათვის სახელმძღვანელოს გაცნობას: თქვენი მუსიკის სახელმძღვანელო სამი თავისაგან შედგება, ყოველი თავის წინ მოცემულია მოკლე ჩამონათვალი, თუ რას შეისწავლით და შეძლებთ ამ თავის გაცნობის შემდეგ. მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გადაშალონ სახელმძღვანელოს მეხუთე გვერდი და ნაიკითხონ ტექსტი:

I თავი. გარე სამყარო მუსიკაში

ამ თავისადმი მიძღვნილ გაკვეთილებზე თქვენ საშუალება მოგეცემათ: დააკვირდეთ გარე სამყაროს, მოისმინოთ მისი ხმები, ამით მეტი ინფორმაცია მიიღოთ მის შესახებ და უკეთ შეიცნოთ ის.

თქვენ შეძლებთ:

გარე სამყაროში არსებული ხმების მიხედვით შექმნათ რიტმული კომპოზიციები და მისი ასახვის მიზნით გააჟღეროთ ისინი.

მოძებნოთ ანალოგიები გარე სამყაროში არსებულ ხმებსა და მუსიკალური ნაწარმოების ბგერებსა და ინტონაციებს შორის.

გამოიყენოთ კომპიუტერული პროგრამა გარე სამყაროში არსებული საგნებისა და მოვლენების რიტმული აღწერის მიზნით.

მასწავლებელი ჰკითხავს მოსწავლეებს: ყველაფერი გასაგებია? არის რამე, რაც ვერ გაიგეთ? მოსწავლეები დასვამენ კითხვებს. მასწავლებელი უპასუხებს და შეეცდება მოსწავლეებს აუხსნას, რა იგულისხმება სახელმძღვანელოში მოცემულ თითოეულ ფორმულირებაში. მასწავლებელი მიმართავს მოსწავლეებს: რთული ხომ არ მოგეჩვენათ მუსიკის გაკვეთილების მიზნები და ამოცანები? არ არის რთული და ამაში დარწმუნდებით, როდესაც უშუალოდ გაეცნობით გაკვეთილებს.

მასწავლებლის თხოვნით მოსწავლეები გადაშლიან სახელმძღვანელოს (გვ.6). მათ თანმიმდევრობით უნდა დააღაგონ სურათები და ისაუბრონ სურათებით გადმოცემული სიუჟეტის შესახებ. წარმოდგენილი სურათების მიხედვით ამოიცნონ, რა ხმები შეიძლებოდა გაეგონა გოგონას გაღვიძებიდან სკოლაში წასვლამდე. მასწავლებელი, მოსწავლეთა კარნახით, დაფაზე ჩამოწერს ამ ხმებს.

რა ხმები გაიგონა გოგონამ:

მალვიძარა

ონკანი

ჩაიდან

კარის მიჯახუნება

კიბეზე ჩასვლა

მასწავლებლის თხოვნით მოსწავლეები გაახმოვანებენ ამ ხმებს.

აქტივობა 2 (15 წთ.).

მასწავლებელი მოსწავლეებს მოასმენინებს ხმებს: მალვიძარა რეკავს, ონკანიდან წყალი მოდის, ჩაიდანში წყალი დუღს, კარი მიჯახუნდა, გოგონა კიბეზე ჩავიდა (ნაბიჯების ხმა). მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, ამოიცნონ ხმები და დაუკავშირონ სახელმძღვანელოში წარმოდგენილ სურათებს.

აქტივობა 3 (15 წთ.).

მოსწავლეები თავიანთ საშინაო დავალების რვეულებში სიმბოლოებით გამოხატავენ ხმებს:

ხმების დასახელება	სიმბოლოები
მალვიძარა	
ონკანი	
ჩაიდან	
კარის მიჯახუნება	
კიბეზე ჩასვლა	

გაკვეთილი 2

რესურსი: მასწავლებლის სარეკომენდაციო წიგნი, მოსწავლის წიგნი, კომპიუტერი/მოსასმენი აპარატურა, მოსწავლეთა პერსონალური კომპიუტერები, „ბუკები“, აუდიომასალა.

მოთელვა (5 წთ.).

მისაღმების შემდეგ მასწავლებელი მოსწავლეებს სთავაზობს რიტმულ სავარჯიშოს: მასწავლებელი უკრავს რიტმულ ტაშს, შემდეგ ცვლის ტემპს, ხან აჩქარებს, ხან ანელებს, მოსწავლეები შეუჩერებლად აჰყევიან მას. გარკვეული ხნის შემდეგ მასწავლებელი ცვლის რიტმულ ფიგურაციას. მოსწავლეები იქვე აჰყევიან (მოთელვითი სავარჯიშოს რიტმული ფიგურაცია მოცემულია მოსწავლის სახელმძღვანელოში, გვ. 7. ქვემოთ, ამ სავარჯიშოს მოსწავლეები მოთელვის მიზნით მასწავლებელთან ერთად შეასრულებენ მომდევნო გაკვეთილებზეც).

აქტივობა 1 (15 წთ.).

მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს: რომელ საათზე მიდიხართ სკოლაში? რა ნივთს უნდა შეხედოთ დრო რომ დააზუსტოთ? (საათს). როგორი საათი გაქვთ სახლში, დიდი თუ პატარა? ვინმეს ხომ არა აქვს „გუგულიანი საათი“? როგორი ხმები აქვს ამ საათს? შეგიძლიათ სურათზე ამოიცნოთ „გუგულიანი საათი“ (იხ. მოსწავლის სახელმძღვანელო, გვ.7) და გაახმოვანოთ მისი ხმები? მოსწავლეები ახმოვანებენ: „გუგულიანი საათის“, მალვიძარას, დიდი და პატარა საათების ხმებს და მსჯელობენ ამ ხმების მსგავსებისა და განსხვავებების შესახებ: როგორია ეს ხმები, ხმამაღალი თუ ხმადაბალი, თანაბარი თუ არათანაბარი, რას ნიშნავს თანაბარი, რას ნიშნავს არათანაბარი. მასწავლებლის თხოვნით მოსწავლეებმა ამავე სურათზე საათებს შორის უნდა ამოიცნონ განსხვავებული საგანი (ტელეფონი) და გაახმოვანონ მისი ხმა. შემდეგ მასწავლებელი მოასმენინებს: „გუგულიანი საათის“, მალვიძარას, სახლის ტელეფონის, დიდი და პატარა საათების ხმებს. მოსწავლეებმა მოსმენილი ხმები უნდა მიუსადაგონ სახელმძღვანელოს სურათებს (გვ.7).

აქტივობა 2 (15 წთ.).

მასწავლებელი მოსწავლეებს მოასმენინებს გ. ცაბაძის სიმღერას – „საათი“. მოსწავლეები მსჯელობენ, სად ისმის საათის რიტმული ფიგურაცია მუსიკაში. შემდეგ მასწავლებელი მღერის ამავე სიმღერის მისამღერს, მოსწავლეები შეუჩერებლივ უნდა აჰყევიან მას და ამ მეთოდით შეისწავლიან სიმღერის მისამღერს. მასწავლებელი ამავე მეთოდით შეასწავლის მათ სიმღერის ერთ სტროფს.

აქტივობა 3 (10 წთ.).

მასწავლებელი კლასს დაყოფს 2 რიგად. მისი მითითებით მოსწავლეთა რიგები თანმიმდევრულად შეასრულებენ სიმღერას: I რიგი იმღერებს სიმღერის ერთ სტროფს, II რიგი – მისამღერს. შემდეგ კი რიგები გაცვლიან პარტიებს.

გაკვეთილი 3-4. სკოლისაკენ

გაკვეთილი 3

რესურსი: მასწავლებლის სარეკომენდაციო წიგნი, მოსწავლის წიგნი, კომპიუტერი/მოსასმენი აპარატურა, მოსწავლეთა პერსონალური კომპიუტერები, „ბუკები“, აუდიომასალა.

მოთელვა 5 წთ.

(მოთელვითი სავარჯიშოს რიტმული ფიგურაცია მოცემულია მოსწავლის სახელმძღვანელოში, გვ. 6,7. ქვემოთ).

აქტივობა 1 (10 წთ.).

მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს: რომელ საათზე გეწყებათ გაკვეთილები? ახლოს ცხოვრობთ სკოლასთან? რამდენი წუთი გჭირდებათ სკოლაში მოსასვლელად? მარტო მოდიხართ სკოლაში თუ ვინმეს მოჰყავხართ? ტრანსპორტით მოდიხართ სკოლაში თუ ფეხით? რა ტრანსპორტს იყენებთ (თუ ტრანსპორტით მოდიხართ)? იცით ქუჩაში უსაფრთხო მოძრაობისა და ტრანსპორტში ქცევის წესები? მოსწავლეები ისაუბრებენ დასმულ კითხვებზე, გამოთქვამენ თავიანთ მოსაზრებებს ქუჩაში მოძრაობისა და ტრანსპორტში ქცევის წესების შესახებ. შემდეგ მასწავლებელი მოასმენინებს იმ ხმებს, რომლებიც შეიძლება გაიგონონ მათ სკოლის გზაზე. მოსწავლეები ამოიცნობენ და იმსჯელებენ: რომელი ხმებია ხმამაღალი, რომელი ხმადაბალი, თანაბარია თუ არათანაბარი ეს ხმები.

აქტივობა 2 (15 წთ.).

მასწავლებელი მიმართავს მოსწავლეებს: გაიხსენეთ, რა ხმები გაიგონეთ დღეს, სანამ სკოლაში მოხვიდოდით? საკუთარი ხმით და სხვადასხვა ნივთით გამოცემული ხმების საშუალებით მოგვიყევით, რა გადაგხდათ თავს. მოსწავლეები გაიხსენებენ და გაახმოვანებენ მათ მიერ გაგონილ ხმებს. შემდეგ ჩანერენ კომპიუტერულ პროგრამაში და გააჟღერებენ კლასში. დანარჩენმა მოსწავლეებმა უნდა ამოიცნონ, რა გადაგხდათ მათ თავს.

აქტივობა 3 (15 წთ.).

მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს: სკოლისაკენ მიმავალ გზაზე ვინმეს ხომ არ გაგივლიათ ტაძრის სიახლოვეს და ხომ არ მოგისმენიათ ეკლესიის ზარების ხმა? ერთ ხმაზე რეკავს ეკლესიის ზარები თუ სხვადასხვა? შეგიძლიათ გაახმოვანოთ ეს ხმები? მოსწავლეები გაახმოვანებენ. შემდეგ მასწავლებელი მოასმენინებს სხვადასხვა ზომის ზარების ხმებს. მოსწავლეებმა უნდა ამოიცნონ: დიდი ზარი იყო თუ პატარა, თქვენი აზრით, რომელ ზარს აქვს მაღალი (წვრილი) ხმა: დიდს თუ პატარას? რომელს აქვს დაბალი (ბოხი) ხმა: დიდს თუ პატარას? რომელია ხმამაღალი, რომელია ხმადაბალი ხმები. თანაბრად რეკავს ზარი თუ არათანაბრად? მოდით, ჩვენც ვიმღეროთ „ზარების სიმღერები“. მასწავლებელი ერთ ტონზე მღერის ე.წ. „ნითელი ზარის“ სიმღერას (იხ. მოსწავლის სახელმძღვანელო, გვ. 8). მოსწავლეები ასევე ერთ ტონზე სიმღერით აჰყვებიან მას. სასურველია მასწავლებელმა ყურადღება მიაქციოს, რათა მოსწავლეებმა შეძლონ იმავე ტონზე სიმღერა, რომელზეც თავად მღერის. თუ რომელიმე მოსწავლე ვერ იღებს ამ ბგერას (მასწავლებელი მიმართავს სავარჯიშოს „ვიპოვოთ ბგერა“. ამ სავარჯიშოს მასწავლებელი პირველ-მეორე კლასებშიც იყენებდა), იგი ხელის მოძრაობით მიანიშნებს მოსწავლეებს აამაღლონ (ხელი ზემოთ) თუ დაადაბლონ (ხელი ქვემოთ) ბგერა. რამდენიმე გაკვეთილზე ან სავარჯიშოს შესრულების შემდეგ მოსწავლეები მეტ-ნაკლებად შეძლებენ ამ სავარჯიშოს ჯეროვნად შესრულებას.

ბაკვეთილი 4

რესურსი: მასწავლებლის სარეკომენდაციო წიგნი, მოსწავლის წიგნი, კომპიუტერი/მოსასმენი აპარატურა, მოსწავლეთა პერსონალური კომპიუტერები, „ბუკები“, აუდიომასალა.

მოთელვა (5 წთ.).

(მოთელვითი სავარჯიშოს რიტმული ფიგურაცია მოცემულია მოსწავლის სახელმძღვანელოში, გვ.6,7. ქვემოთ).

აქტივობა 1 (10 წთ.).

მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გადაშალონ სახელმძღვანელო (გვ. 8-9) და აღწერონ მასში მოცემული სურათები: 1. მოსწავლეები მიდიან სკოლაში. 2. გადადიან გადასასვლელზე, 3. მიუახლოვდნენ სკოლის შენობას. მასწავლებელი მიმართავს მოსწავლეებს: სურათების მიხედვით განსაზღვრეთ, რა ხმები შეიძლება გაეგონათ სურათზე წარმოდგენილ მოსწავლეებს სკოლის გზაზე? (სავარაუდო პასუხები: ბავშვების საუბარი, ტრანსპორტის, ნაბიჯების და სკოლის ზარის ხმები). მასწავლებელი არეულად მოასმენინებს მოსწავლეებს სურათების შესაბამის ხმებს: **ბავშვების საუბრის, ტრანსპორტის, ადამიანთა ნაბიჯების და სკოლის ზარის ხმებს**. უნდა ამოიცნონ და სურათებს მიუსადაგონ ხმები. შემდეგ მოსწავლეები თანმიმდევრულად ჩამოთვლიან მოსმენილ ხმებს. მასწავლებელი დაფაზე ჩამოწერს პასუხებს.

აქტივობა 2 (10 წთ.).

მასწავლებელი კლასს დაყოფს ჯგუფებად. ჯგუფებმა სახელმძღვანელოში წარმოდგენილი სურათებისა და დაფაზე ჩამოწერილი მოსმენილი ხმების მიხედვით უნდა შეთხზან პატარა მოთხრობა, „ჩემი გზა სკოლისაკენ“.

აქტივობა 3 (10 წთ.).

ჯგუფები წარადგენენ თავიანთ ნამუშევრებს, ყვებიან მოთხრობას და ასახელებენ იმ ხმებს, რომლებიც გაიგონეს სკოლის გზაზე. მასწავლებელი კომპიუტერულ პროგრამაში ჩანერილი ხმებით გააფორმებს მათ მონათხრობს.

აქტივობა 4 (10 წთ.).

მასწავლებელი ერთ ტონზე მღერის „დიდი და პატარა ნითელი ზარების“ სიმღერას (იხ. მოსწავლის სახელმძღვანელო, გვ.8,9). მოსწავლეები ასევე ერთ ტონზე სიმღერით აჰყვებიან მას. მასწავლებელი ცვლის რიტმულ ფიგურაციას, მოსწავლეები აჰყვებიან მას.

მასწავლებელი ეკითხება, რა ხმები ისმის ამ დროს? (პასუხები: მოსწავლეთა ჟრიაშის ხმები, საუბარი, ყვირილი, სიცილი, სიარულის, სირბილის ხმები, მასწავლებლის მითითება: ნუ დარბიხართ, ნუ ხმაურობთ!). მოსწავლეები საუბრობენ, გამოთქვამენ თავიანთ აზრებს: კარგია თუ ცუდი, მოსწავლეები რომ ხმაურობენ დასვენებაზე, დარბიან, ცელქობენ, რატომ არის კარგი ან ცუდი? როგორი მოქცევა ჯობს დასვენებაზე? რატომ? მასწავლებელი მოასმენინებს დერეფნის ხმებს დასვენებაზე და გაკვეთილების მსვლელობის დროს. მოსწავლეებმა უნდა ამოიცნონ მოსმენილი ხმები, მასწავლებელი მათი კარნახით დაფაზე ჩამოწმებს ამოცნობილ ხმებს. მოსწავლეები შეადარებენ დერეფნის ხმებს დასვენებაზე და გაკვეთილების მსვლელობის დროს (როდის ისმის ხმამალალი საუბარი, ვისი ან რის ხმა ისმის დერეფანში გაკვეთილების მსვლელობის დროს? როდის არის სიჩუმე?).

აქტივობა 2 (10 წთ.).

მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს: რომელი გაკვეთილი გიყვართ ყველაზე მეტად? (მოსწავლეები ჩამოთვლიან სხვადასხვა საგანს). რატომ გიყვართ ეს გაკვეთილები, რას საქმიანობთ ამ გაკვეთილებზე? (სპორტის გაკვეთილზე დავრბივართ, ბურთს ვთამაშობთ; მათემატიკაზე ვანგარიშობთ; ქართულზე ვკითხულობთ, ვწერთ; ინგლისურზე ინგლისურად ვსაუბრობთ, ბუნების გაკვეთილებზე ცხოველებზე და ბუნებაზე ვსაუბრობთ...). მასწავლებელი განაგრძობს კითხვების დასმას: როგორ ფიქრობთ, მუსიკის გაკვეთილზე შეგვიძლია შევასრულოთ ისეთი აქტივობები, რომლებსაც სხვა გაკვეთილებზეც მივმართავთ, მაგ., ბუნებაზე და ცხოველებზე ვისაუბროთ, ინგლისურად ვიმღეროთ, ვივარჯიშოთ, ვიხტუნავოთ... მოდით, ახლა ვცადოთ და ეს ყველაფერი მუსიკის გაკვეთილზე გავაკეთოთ. მასწავლებელი მოასმენინებს ამერიკულ სიმღერას: „Mister rabbit“ („პატონი კურდღელი“) და სთხოვს მოსწავლეებს, ყურადღებით მოუსმინონ, რათა შეეცადონ გაარკვიონ, რის შესახებ არის საუბარი სიმღერაში (ისინი უკვე მესამე წელია ინგლისურს სწავლობენ), მასწავლებელი ეკითხება: რის შესახებ არის საუბარი სიმღერის ტექსტში? (კურდღლის შესახებ). როგორი ცხოველია კურდღელი, ბალახისმჭამელია თუ ხორცისმჭამელი? რომელი ბოსტნეული უყვარს? დიდია თუ პატარა? ძლიერი ხმა აქვს თუ სუსტი? ხომ არ გახსოვთ, როგორია ხმა აქვს? გაიხსენეთ, როგორი მოძრაობები ახასიათებს კურდღელს. მასწავლებელი კვლავ მოასმენინებს სიმღერის შესავალს და პირველ სტროფს. მოსწავლეები, მუსიკის ფონზე, ადგილზე ხტომით (თითები შუბლზე) შეასრულებენ კურდღლის მოძრაობებს.

აქტივობა 3(15 წთ.).

მასწავლებელი „ნა“ მარცვალზე იმღერებს სიმღერის „Mister rabbit“ ერთ სტროფს და სთხოვს მოსწავლეებს, სიმღერით აჰყვენ მას. განმეორებითი მოსმენისას მოსწავლეები „ნა“ მარცვალზე სიმღერით აჰყვებიან მასწავლებლის ხმას. სიმღერის მელოდიის, გარკვეულწილად, ათვისების შემდეგ მოსწავლეები მასწავლებლის თხოვნით სიმღერასთან ერთად შეასრულებენ კურდღლის მოძრაობების იმიტაციას.

გაკვეთილი 7

რესურსი: მასწავლებლის სარეკომენდაციო წიგნი, მოსწავლის წიგნი, კომპიუტერი/მოსასმენი აპარატურა, მოსწავლეთა პერსონალური კომპიუტერები, „ბუკები“, აუდიომასალა.

მოთელვა (5 წთ.).

(მოთელვითი სავარჯიშოს რიტმული ფიგურაცია მოცემულია მოსწავლის სახელმძღვანელოში, გვ. 8,9, ქვემოთ, სავარჯიშო შესრულება ხმით, გარკვეული ხნის შემდეგ მასწავლებელი ტაშით აჰყვება თავის ხმას, ორწილად ზომამში (ერთი ტაში უდრის ერთ მეოთხედს). მოსწავლეები იქვე, ტაშით აჰყვებიან მასწავლებელს).

აქტივობა1 (15 წთ.).

მასწავლებელი მიმართავს მოსწავლეებს: წინა გაკვეთილზე ჩვენ გავიხსენეთ, რას საქმიანობენ მოსწავლეები სკოლაში გაკვეთილებზე და როგორ იქცევიან დასვენებებზე. ახლა კვლავ მოისმინეთ „სკოლის ხმები“. შემდეგ სახელმძღვანელოს სურათების მიხედვით დაალაგეთ ეს ხმები. მასწავლებელი მოსწავლეებს კვლავ მოასმენინებს „სკოლის ხმებს“. შემდეგ იგი მოსწავლეებს ბუკებში სემპლების სახით გადაუგზავნის ამ ხმებს.

აქტივობა 2 (10 წთ.).

მასწავლებელი კლასს დაყოფს ჯგუფებად. ჯგუფები სახელმძღვანელოს (გვ.10-11) სურათების